

JUSTITSMINISTERIET

Strafferetskontoret

Dato:
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Casper Grue Jensen
Sagsnr.: 2012-730-0186
Dok.: 1141540

SUPPLERENDE KOMMENTERET OVERSIGT

over

høringssvar vedrørende forslag til lov om ændring af kriminallov for Grønland og retsplejelov for Grønland (Anvendelse af den grønlandske psykiatrilov over for retspsykiatriske patienter og videoafhøring af børn m.v.) (L 120)

1. Baggrunden for udfærdigelse af en supplerende høringsoversigt

Justitsministeriet oversendte ved brev af 29. januar 2014 til Folketinget en kommenteret høringsoversigt samt kopi af de modtagne høringssvar vedrørende et udkast til ovennævnte lovforslag. Som det fremgik af Justitsministeriets oversendelsesbrev er et udkast til lovforslaget forelagt Grønlands Selvstyre til udtalelse.

På denne baggrund fremsendes hermed en supplerende kommenteret høringsoversigt vedrørende udtalelse af 9. april 2014 fra Grønlands Selvstyre.

Nedenfor er gengivet de væsentligste punkter i udtalelsen.

Justitsministeriets bemærkninger hertil er anført nedenfor i kursiv.

2. Grønlands Selvstyres udtalelse

2.1. Generelt

Grønlands Landsting, Inatsisartut, har den 19. marts 2014 og den 9. april 2014 behandlet et forslag til inatsisartutbeslutning om, at Grønlands Selv-

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

styre tilslutter sig forslag til lov om ændring af kriminallov for Grønland og retsplejelov for Grønland (Anvendelse af den grønlandske psykiatrilov over for retspsykiatriske patienter og videoafhøring af børn m.v.). Forslaget blev ved andenbehandlingen den 9. april 2014 enstemmigt vedtaget med det ændringsforslag, som Landstingets Lovudvalg fremsatte ved andenbehandlingen.

I henhold til den vedtagne inatsisartutbeslutning tilslutter Grønlands Selvstyre sig således lovforslaget, idet selvstyret dog finder, at den i lovforslagets bemærkninger forudsatte 12 års aldersgrænse for videoafhøring af børn bør hæves til 15 år. Grønlands Selvstyre anmoder herudover justitsministeren om at tage de øvrige opfordringer, som Landstingets Lovudvalg har fremsat i udvalgets betænkning til forslaget, under overvejelse.

2.2. Omgørelse af påtaleopgivelser og tiltalefrafald

Grønlands Selvstyre anmoder justitsministeren om at overveje Lovudvalgets opfordring vedrørende omgørelse af påtaleopgivelser og tiltalefrafald. Lovudvalget har i sin betænkning opfordret til, at det overvejes, hvorvidt en bestemmelse, som fastholder den gældende absolutte omgørelsesfrist for så vidt angår tiltalefrafald, men ikke for så vidt angår påtaleundladelse, ville være tilstrækkelig til at opnå en passende balance mellem de hensyn, som bestemmelsen skal varetage. Lovudvalget har i den forbindelse anført, at tiltalefrafald på samme måde som domfældelse indebærer, at den pågældende anses for skyldig, ligesom et tiltalefrafald kommer til at fremgå af den pågældendes straffeattest. Det er Lovudvalgets forståelse, at det som følge heraf i praksis er en forudsætning for meddelelse af tiltalefrafald, at den sigtedes skyld er utvivlsom, eventuelt derved at der foreligger en tilståelse. Lovudvalget finder i lyset heraf, at det kan være vanskeligt at se, at retshåndhævelsessensyn med afgørende vægt skulle tale imod opretholdelsen af en absolut frist for omgørelse af beslutninger om tiltalefrafald.

Den foreslåede udvidelse af den grønlandske retsplejelovs § 315, stk. 1, 2. pkt., indebærer, at det bliver muligt at omgøre afgørelser om påtaleopgivelser og tiltalefrafald efter omgørelsesfristens udløb i de særlige tilfælde, hvor betingelserne for genoptagelse efter den grønlandske retsplejelovs § 582, nr. 1 eller 2, er opfyldt.

Som det fremgår af de specielle bemærkninger til § 315, stk. 1, 2. pkt., vil den foreslåede udvidelse alene kunne finde anvendelse i forhold til tiltalefrafald, hvis der er tale om, at den pågældende har begået en væsentlig

større forbrydelse end den, tiltalefrafaldet vedrører. Denne forudsætning afspejler netop, at en afgørelse om tiltalefrafald forudsætter, at den sigtede efter politiets opfattelse er skyldig i det forhold, som afgørelsen vedrører. Forudsætningen svarer endvidere til betingelsen i den grønlandske retsplejelovs § 581, hvorefter en fældende dom kun kan genoptages, hvis den tiltalte påstås at have gjort sig skyldig i en væsentlig større forbrydelse, end vedkommende er dømt for.

Efter Justitsministeriets opfattelse vil de hensyn, der ligger bag den foreslåede udvidelse af omgørelsesreglerne, herunder hensynet til retshåndhævelsen, også gøre sig gældende i et tilfælde, hvor det efter omgørelsesfristens udløb viser sig, at en person, som har modtaget et tiltalefrafald, har begået en væsentlig større forbrydelse end den, tiltalefrafaldet vedrører.

2.3. Videoafhøring af børn

Grønlands Selvstyre finder i overensstemmelse med Lovudvalgets forslag herom, at den i lovforslagets bemærkninger forudsatte 12 års aldersgrænse for videoafhøring af børn bør hæves til 15 år. Lovudvalget har som begrundelse henvist til, at Saaffik (landsdækkende center for børn og unge udsat for seksuelt misbrug), Børnetalsmanden i Grønland og Sermersooq Kommune i høringssvar til selvstyret har anbefalet, at den forudsatte aldersgrænse for anvendelse af videoafhøring af børn hæves. Saaffik og Børnetalsmanden har i deres høringssvar til selvstyret bl.a. anført, at det også kan opleves som meget traumatiserende for børn over 12 år at skulle afgive forklaring i retten i sager om vold eller seksuelt misbrug, og at aldersgrænsen for videoafhøring af børn er højere i andre nordiske lande. Lovudvalget bemærker herudover, at Børnerådet og Rigshospitalets Center for Seksuelle Overgreb i december 2013 har opfordret til, at de i Danmark gældende regler om videoafhøring af børn ændres, således at aldersgrænsen hæves.

Med lovforslaget foreslås det at lovfæste den gældende praksis i Grønland med anvendelse af videoafhøring af børn, som i vidt omfang svarer til, hvad der er gældende i Danmark efter de særlige regler herom i den danske retsplejelov.

Spørgsmålet om, hvorvidt aldersgrænsen for anvendelse af videoafhøring af børn bør være højere end den nuværende grænse på som udgangspunkt 12 år eller derunder, har i den seneste tid givet anledning til debat, herun-

der i lyset af den opfordring fra Børnerådet og Rigshospitalets Center for Seksuelle Overgreb, der henvises til i udtalelsen fra Grønlands Selvstyre.

Spørgsmålet giver imidlertid anledning til nærmere overvejelser, herunder afvejning af en række forskellige hensyn over for hinanden. På den ene side skal der således tages højde for princippet om bevisumiddelbarhed, herunder af hensyn til den tiltalte i sagen. På den anden side bør der inden for det retssikkerhedsmæssigt forsvarlige også lægges vægt på, at barnets afgivelse af forklaring sker på en sådan måde, at barnet belastes mindst muligt. Endvidere må der lægges vægt på, at forklaringen afgives på den måde, som giver de bedste muligheder for at opnå en detaljeret og uforbeholden forklaring fra barnet. Forholdet til Danmarks internationale forpligtelser, herunder Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, skal også overvejes. En ændring af aldersgrænsen vil herudover også forudsætte nærmere overvejelser om udformningen af ordningen.

På denne baggrund har Justitsministeriet ved kommissorium af 3. april 2014 anmodet Strafferetsplejeudvalget om at overveje, om brugen af videoafhøring af børn bør udvides, og om i givet fald at udarbejde en model for en sådan udvidelse. Justitsministeriet har anmodet Strafferetsplejeudvalget om under alle omstændigheder at udarbejde en model, der indebærer en forhøjelse af aldersgrænsen for anvendelse af videoafhøring af børn.

Efter Justitsministeriets opfattelse bør en eventuel forhøjelse af aldersgrænsen for anvendelse af videoafhøring af børn i Grønland på denne baggrund afvente Strafferetsplejeudvalgets udtalelse. Justitsministeriet finder derfor ikke, at der i forbindelse med den foreslåede lovfæstelse af den eksisterende praksis vedrørende videoafhøring af børn i Grønland bør ske en forhøjelse af den nuværende aldersgrænse.

Justitsministeriet er imidlertid indstillet på at vende tilbage til spørgsmålet, når Strafferetsplejeudvalget har færdiggjort sine overvejelser. I det omfang der måtte være grundlag herfor, er Justitsministeriet således indstillet på at udarbejde et lovforslag herom, som vil blive forelagt selvstyret til udtalelse.

Grønlands Selvstyre anmoder justitsministeren om at overveje Lovudvalgets opfordringer vedrørende videoafhøring af børn. Lovudvalget har i sin betænkning opfordret til, at lovændringen benyttes som en anledning til at evaluere, hvorvidt der i hver af de enkelte politistationer i Grønland fore-

findes afhøringslokaler af en beskaffenhed og med en indretning, som gør lokalet egnet til videoafhøring af børn, og samtidig at overveje, hvorvidt lokaler i andet regi – f.eks. Saaffik eller familiecentrene – eventuelt kunne udgøre en ramme for sådanne afhøringer. Lovudvalget opfordrer endvidere til, at lovændringen benyttes som en anledning til at evaluere, hvorvidt de polititjenestefolk, som i Grønland gennemfører videoafhøring af børn i tilstrækkelig grad er sikret assistance fra særligt uddannede kolleger, og – hvis dette ikke måtte være tilfældet – om de polititjenestemænd, som i Grønland gennemfører videoafhøring af børn selv har en uddannelse i og erfaring med sådanne videoafhøringer, som i tilstrækkelig grad sikrer en forsvarlig gennemførelse af videoafhøringerne.

Med lovforslaget foreslås det som nævnt at lovfæste den gældende praksis i Grønland med anvendelse af videoafhøring af børn. Det er et led i den gældende ordning, som foreslås lovfæstet, at videoafhøring af børn foretages i egnede lokaler og af polititjenestemænd, der er særligt uddannede til at foretage videoafhøringer af børn. Der findes dog ikke i alle dele af Grønland særligt indrettede lokaler til videoafhøring af børn, og videoafhøring af børn foregår derfor i nogle dele af Grønland i andre lokaler. Det er Politimesteren i Grønland, der ud fra faglige og praktiske hensyn tilrettelægger rammerne for videoafhøring af børn. I lyset af Lovudvalgets overvejelser vil Justitsministeriet efter en vedtagelse af lovforslaget i givet fald bede Politimesteren i Grønland om at tage kontakt til Grønlands Selvstyre med henblik på at drøfte eventuelle spørgsmål i forhold til den praktiske gennemførelse af videoafhøringer af børn i Grønland.

I udvalgsbetænkningen har Lovudvalget endvidere opfordret til, at det overvejes at give den mistænkte/sigtede mulighed for at overvære afhøringen via en tv-skærm, så vidt muligt i en anden bygning, og hvis dette ikke er muligt, i et andet lokale i samme bygning, men uden at barnet risikerer kontakt med den mistænkte/sigtede i forbindelse med afhøringen. Lovudvalget har i den forbindelse bl.a. henvist til to kendelser om de dagældende danske videoafhøringsregler afsagt af Højesteret den 16. marts 2000 og mindretallets udtalelse i betænkning nr. 1420/2002. Herudover har Lovudvalget anført, at en ordning, hvor den mistænkte/sigtede først efterfølgende får lejlighed til at gøre sig bekendt med barnets vidneudsagn, indebærer, at det vil være nødvendigt at indkalde barnet til en genafhøring, hvor den polititjenestemand, som står for afhøringen, fremsætter de spørgsmål, som forsvaret måtte have.

Med lovforslaget foreslås det at lovfæste, at den mistænkte/sigtede ikke skal have adgang til at overvære videoafhøringen – heller ikke fra et andet lokale (monitorrytmet).

Som det fremgår af pkt. 4.2.3.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger, lægger Justitsministeriet ved valget af denne løsning vægt på, at hensynet til at skåne barnet samt til at opnå en uforbeholden og detaljeret forklaring fra barnet må antages bedst at blive varetaget på denne måde. Hvis den mistænkte/sigtede overværer afhøringen, selv om det sker fra monitorrytmet, vil det, når barnet informeres herom – hvilket efter Justitsministeriets opfattelse som udgangspunkt bør ske, hvis der er tale om et større barn – kunne virke hindrende for, at politiet kan opnå en uforbeholden og detaljeret forklaring, der kan bidrage til sagens oplysning.

Det bemærkes i den forbindelse, at forsvareren for den mistænkte/sigtede vil skulle overvære videoafhøringen fra monitorrytmet og kan stille spørgsmål til barnet gennem den afhørende polititjenestemand. Den mistænkte/sigtede eller dennes forsvarere vil herudover kunne fremsætte begæring om, at der foretages genafhøring af barnet. Genafhøring af barnet bør dog af hensyn til barnet kun ske, hvis det findes rimeligt begrundet, for at den mistænkte/sigtede kan varetage sit forsvar.